

SZOMBAT

Dr. KENÉZ-KURLÁNDER EDE
SZEMLÉJE

Herczeg Ferencről...

Pázmándy Dénesről...

Gál Jenőről...

Sándor Pálról...

A statusquo ügghöz. — Mendelssohn-cen-
tenárium — Gróf Z. és a Herzl-szanatórium.
— Erdős Dezsőről. — Szöllősi Zsigmond
cikke. — Olvasom, nem olvasom... — Hírek.

Közgazdaság.

A hitelkrízis. — Dr. Friedmann F. új
szerepköre. — Reményi —

Zsoldos Magántanfolyam

VII., Dohány ucca 84. szám

Telefon: József 424 - 47.

Előkészít polgári és középiskolai magánvizsgákra,

Középiskolai kivonatok, jegyzetek, segédkönyvek megrendelhetők.

Érettségire.

כשר

Venus ételzsir.

Synders győri orth. főrabbi ur
heckserével ellátva

és

Venus étolaj

kiváló minőségben, minden
fűszer-, csemege és élelmiszer-
üzletben kapható. :: Gyártja:

OLAJMÜVEK R.-T.

KOHN ADOLF ÉS TSA

GYŐR - BUDAPEST.

V., ZOLTÁN-U. 16.

Telefon: Aut. 208-22 és 257-58.

Engel Julia utoda

Andorf Józsefné

keztyük gyári lerakata.

BUDAPEST VII., ERZSÉBET-KÖRUT 5. SZ.

Saját gyártmányu keztyük, óz és
szarvasbőr-különlegasségek, fűzők, gyógy-
haskötők mérték után, melltartók, haris-
nyák. Vidéki rendeléseket postán szállit.

TISZTÍTÁST ÉS JAVÍTÁST ELVÁLLAL.

BERGER LÁSZLÓ

KÓSER כשר HUSCSARNOKA

BUDAPEST, VII., KISDIÓFA U. 13. Telefon: J. 401-12.

Állandóan friss vágásu כשר borju- birka-
és elsőrangu hizlalt marhahusok.

ALAPITTATOTT 1843-BAN.

SZOMBAT

Dr. KENÉZ-KURLÄNDER EDE
SZEMLÉJE

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
VIII., Rákóczi-ut 59. Tel. J. 365-21.

Előfizetési ára egész évre 20 P,
félévre 10. P. Postatakarék. cseksz. 16760

A status-quo kérdéshez.

Beresith. Az egyik párt minden áron *Nagy Andort* akarta alelnöknek, amitől Hajdu és követői nagyon megijedtek, mert ezzel két *Glücksthal* kerülne az élre és megindult a személyek körüli harc. *Vértés Emil* sem maradt néma, bevonultak a mezei hadak, *Fábián Béla* és *Budai Goldberger*: siker koronázta az elgáncsolók munkáját. Dult a harc hónapokon át. Közben senki sem törődött a status-quo üggyel.

A hitközség ügyeit tulajdonkép *Eppler Sándor* vezeti, akit füt az ambíció és aki minden munkát és ezzel minden hatalmat magához ragad. *Eppler* megfélemezik *Jethro* tanításáról, aki más Istent imádott, idegen nemzetiségű volt és még egy *Mózes* is kitanított: „miért ülsz te egymagad, mind az egész nép pedig előtted áll reggeltől-estig?” És *Mózes* hallgatott az idegen, okos szóra. *Eppler* azonban nem hallgat senkire. A kórházba is kimegy naponta és nincs ideje a status-quo-val foglalkozni. Közben egyre fokozódott az elégtelenség a nép között. Az adózók panasztolták a teherkiosztás aránytalanságait, a fiztviselők a csekély fizetést. Ha sérelmeztek, azt a választ kapták, amit *Robodm* adott a népnek: „Ha eddig nehéz volt az igátok, én még nehezebbé teszem az igátokat”.

A kis féreg ezalatt nem maradt meg in statu quo ante, hanem egyre nőtt, erősödött. Mire a vezetők feleszméltek, a késői bánatban egymásnak tesznek szemrehányást, hogy kellő időben nem vették észre a veszedelmet. Ma is azt hiszik, hogy egy-egy ki nem elégített ambíció keres elhelyezést és nem látják a mozgalomnak mélyebben fekvő okait.

Hibák és mulasztások nélkül a status-quo mozgalom még

egy ideig szunnyadt volna, de előbb utóbb csak elkövetkezik. Az orthodox hitközség politikája és elvi álláspontja folytán a nagy hitközség szaturálva van konzervatív elemekkel és ezek önálló életet akarnak élni. Az orthodox hitközség megköveteli tagjaitól, hogy a vallás összes, szigorú parancsait betartsák, különben nem lehet tagja hitközségünknek. A Pesten nagy tömegben élő zsidóság erre *vállalkozni nem tud* és mégis ragaszkodik az ősi ritualékhoz, különösen a templomi szertartásokat illetően. Fokozottabban áll ez a vidékről bevándoroltakra. Üzleteiket szombaton nyitva tartják, az orthodoxoknál ezek után nem jelentkezhetnek, beiratkoznak tehát hozzánk a neológokhoz, azonban a templomban csak úgy akarnak imádkozni, mint otthon, Jánosházán. *Ez a status-quo mozgalom fő indító oka. Nem más!*

Ismerem az ellenérvet, hogy a Rombachban és körzeti templomainkban konzervatív a rituále. Látszólag igen, de nem teljesen. Status-quoék követelik, hogy délelőtt esketési szertartás ne legyen és vőlegény csak „*Kittel*“-ben legyen esketendő. A női karzat pedig előírásosan kerítendő el.

A tisztviselők kivétel nélkül kötelesek a vallás összes szabályait betartani. *A szertartási és oktatási ügyosztály vezetője és tagjai csakis olyan hitközségi tagok közül választhatók, kik a szombatot és más zsidó törvényeket hűségesen őrzik.* Ezenkívül még sok más vonatkozásban sem felelnek meg a neológ hitközség intézményei a status-quo mozgalom követelményeinek.

Üres beszéd tehát az, hogy ezen mozgalmat egyesek hiusága füti. Komoly elvi célkitűzések nélkül ez a mozgalom el sem tud indulni. Nem olyan időket élünk, hogy tömegeket lehessen megmozgatni, mélységes vallási szükséglet és kényszer nélkül.

A status-quo mozgalmat nem szabad lebecsülni, de arra, hogy ettől a nagy hitközség megijedjen, szintén nincs ok. Az anyaközségnek vannak tartalékjai, latens erőforrásai, melyeket fel kell tárni és ható erőkké átváltoztatni. Harmónikus, céltudatos munka az előjáróságnál, a rabbikarral vállalva csodákat tudna művelni. Fel lehetne lendíteni a hitközséget el sem képzelhető magasságba, amely mellett az egész status-quo kérdés elförpül.

Néhány év előtt a hitoktatás nagyon el volt hanyagolva, úgy, hogy felnő most egy nemzedék, mely alig tud valamit a zsidóságról. Ezeket kell visszavezetni és megnyerni a zsidóság részére. Enélkül elszakad a lánc és az új nemzedék nem tud majd mit kezdeni a nagy örökséggel. Valamint a pesti zsidóság nagy rétege indifferens és ezeket okvetlen fel kell ébreszteni.

Mendelssohn emlékezete.

Csordulásig teli hálával és kegyelettel emlékezünk Mendelssohn Mózesre, a modern zsidóság nagy tanító-mesterére. Ő volt az első, aki arra tanított bennünket, hogy megmaradhassunk zsidóknak és szerethetjük a hazát, annak nyelvét. Az emancipáció hajnalhasadásakor, mikor a gettó falai először kezdtek repedezni, ő mutatta meg az utat, miként kell a gettóból a nagyvilágba átvonulni és ő tanított meg bennünket elsőként arra, miként kell a nyugati kultúra területén járni. Mendelssohn saját példájával bizonyítja és tanítja, hogy kerül gyermekkorban a dessaui kántor fia Berlinbe, ahol napi kenyérgond mellett magánszorgalomból két évtized alatt felküzdte magát Németország egyik legnagyobb írás művészevé. Abban a korban, mikor az irodalom és írók nivóját az akkor dolgozó Goethe, Schiller, Herder és Lessing jelentették.

A berlini akadémia által kitűzött pályázaton elviszi a díjat Kant Immanuel elől és szemébe mondja Nagy Frigyes porosz királynak, hogy vétkezik a haza és a németiség ellen, midőn franciául írja munkáit.

A zsidók ősei közt sok volt a tal mudista és ez az agybeli beágyazottság felfejleszti a zsidóknál az írói és hirlap-írói tehetséget. Ennek első ujkori típusa Mendelssohn volt és Heine, Börne, Harden, Emil Ludvigon kezdve le egésze sorok szerény írójáig végső eredményben neki köszönhetünk mindent és benne tisztelhetjük mindnyájunk atyamesterét. Ha Mendelssohn előbb születik, ő lehetett volna a modern zsidóság Lutherje, így azonban erőit többfelé forgácsolta szét és nem tudott iskolát alapítani.

Ma az orthodox zsidóság is más szemmel nézi munkásságát és ha akadnak is nyomdokaiban Holdheimok, de S. R. Hirsch pld. el sem képzelhető Mendelssohn nélkül.

Erkölcsei kiválóságával és egyéni szeretetreméltóságával sok barátot szerzett a zsidóságnak, Lessing róla mintázta a »Bölcs Náthánt«. Nagy volt ő minden tekintetben.

És mi apró epigonok hálával és kegyelettel emlékezünk a nagy meteorra mely kettős fénnel ragyogta be ugya német kultúra égboltját, mint a teljesen eltérő természetű zsidó világot.

K i t ű n ő m i n ő s é g !

Hutter szarvas
szappan kóser

כשר

Kapható minden fűszer és festékkereskedésben. Gyártja a budapesti orth. hitközség rabbinátusának felügyelete mellett.

Hutter József Szappangyár-Olajipar

Részvénytársaság
Budapest, VII, Erzsébet-körut 6. szám
Telefon J zsef 461—92, 93, 94, 408—92.

ארטה' כשר

„CERES“

ételzsir

a szokott kiváló minőségben minden fűszer, csemege- és élelmiszerüzletben kapható.

HUTTER JÓZSEF

szappangyár Olajipar Rt.

Budapest, VII., ker.
Erzsébet-körut 6 sz.

Tel.: J. 461-92, 93, 94, J. 408-92

Megható történet a töröttlábu grófról 4 fejezetben.

Előszó, mely nélkül a történet nem érthető meg.

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy gróf, nevezzük röviden Z-nek. Grófi szemei Lengyelországban látták meg az Uristen éltető világát, de ez a véletlen egyáltalában nem akadályozta meg őt abban, hogy egy alig 900 sűrűn telenyomtatott oldalú könyvecskében szárnyra ne bocsássa saját, külön grófi testvére svájfolt magyarországi nézeteit.

E világfelforgató könyv aztán a egyik részében alaposan elbánik K o s s u t h-al. Nem célom citálni, de Kossuth szegény, biz'Isten megfordulna sirjában, ha olvashatná.

Na, de mi zsidók se panaszkodhatunk!

Gróf Z. büszkén emlékszik arra, hogy zsidó család küszöbét még életében nem lépte át, de a zsidók társadalmi és politikai irányát, s a j n o s jól ismeri. (855. oldal)

S a j n o s! Édes ugy-e? És még nem volt zsidó házban.

De lássuk csak a történetet:

1.

Szigoru grófunk egy szép napon felpakolt és elutazott. Mondjuk Ausztráliába. A cselédség pedig élte világát, Budapesten, a magányos, előkelő, fasori viláiban.

2.

Történt egyszer, hogy hire futott: jön a gróf, haza! Nosza, volt nagy riadalom, sürgés-forgás, pucolás-sikálás és a nagy buzgalomban a megrettent cselédek, úgy ki találták subickolni a parketteket hogy azokon még a légy is kitörte volna a nyakát.

3.

Grófunk csak a lábát.

4.

Hamar felkapták hát a töröttlábu grófot és bevitték egy közeli szanatóriumba. És ámbár grófunk gyógyulása egészen jól halad, különösképpen elfelejtett érdeklődni és így nyilván sötét homályban maradt előtte, hogy azt a szanatóriumot, ahová mégis betette a lábát, (igaz, hogy törött lábát) ez előtt Herzl-szanatóriumnak hívták és gyógyulását zsidó orvosok adják vissza, ha tudják.

Végszó:

Egyébként biztos, ha felgyógyul ezt is ki fogja magyarázni mondván, hogy a küszöböt most sem lépte át, ami igaz is, hiszen hozták, B.

Pázmándy Dénes és a Mózes-szobor két szarva

Pázmándy Dénes ez egyszer elírta magát. A Rombach-templom soh'sem volt orthodox, hanem a neologok konzervatív árnyalata részére épült. Továbbá a statusquo, mint neve is mutatja nem új alakulat. Éppen ellenkezőleg. A 68.-i kongresszus alkalmából az orthodoxok kiváltak és ujonnan szervezkedtek. A kongresszus határozata alapján állókat nevezik neologóknak. Azok, akik egyikhez sem csatlakoztak megmaradtak in statu quo ante. Nem nagy hiba az egész és Pázmándy Dénes megengedheti magának, hogy egyszer elírja magát.

Pázmándy Dénes felemlíti, hogy ő valamikor Renan tanítványa volt az Ecole orientale-ban. Megilletődött tisztelettel notifikálom Pázmándy multjának ezen érdekes adatát, de nem mulaszthatom el megjegyezni, hogy Renan világhírességét főként írásművészetének köszönheti, nem pedig, mint tudós: Zsidó tudása sok tekintetben hézagos. Igazi tudós e téren utóda volt, aki átvette tanszékét a Pázmándy által említett Ecole orientale-ban: a Goethe naplójában is szereplő Salamon Munk, az Avicebron felfedezője stb. Nem tudom eléggé ismételni, hogy zsidó dolgokhoz amatőrként nem szabad hozzászólni, mert mindig akad valami lapsus.

A legdurvább elírást, a legnagyobbak közt is első, Michelangelo követte el, még pedig ércben megőrkítve, midőn a híres-nevezetes Mózes-szobornál, Mózes homlokára két szarvat biggyesztett.

Évszázadokon át a tudósok nem tudtak mit kezdeni ezzel a két szarvval, nem tudták megmagyarázni, mit is akart Michelangelo ezzel kifejezni. Végre a múlt század közepén megállapították és ma már minden kétséget kizáróan tudjuk, hogy Michelangelo nem tudott héberül és innen ered az elírás ércben.

A Biblia írja, mikor Mózes lehozta a Tízparancsolatot a rca fényt sugárzott. A Biblia szövegének másféle értelmezése ugyszólván lehetetlen. A zsidó kommentátorok mind így értelmezik, de ugyanugy fordítja Luther is, Károly Gáspár is. Csak a „Vulgata“, a latin fordító téveszti össze a »Kurán« héber szót egy másik héber szóval a »Keren«-nel és a latin fordítás szerint Mózes homlokán szarvak voltak. »Quod cornuta esset facies sua.«

Ez a nyitja a szarvak problémájának. Michelangelo a szobor alkotása előtt bibliai tanulmányokat végzett, héberül nem tudott, a latin fordítást használta, mely szarvakról emlékezik meg. Így került a hallhatatlan szobor homlokára két szarv. A szobor örökkön örökké fogja hirdetni a mester isteni tehetségét, de egyszersmind tudatlanságát is a héberben.

Nászajándékul alkalmas, **festmények**, kiállító művészek művészi alkotásai, kedvező havi részletfizetési feltételek mellett is vásárolhatók a „SOLYMOSI KÉPSZALON“-ban, Kossuth Lajos ucca 13

Mit akartok Sándor Páltól?

Ezekiel XVIII. 20: „Amely lélek vétkezik, annak kell meghalnia; a fiu ne viselje az apa vétkét, de az apa se viselje a fiu vétkét, az igazon legyen az ő igazsága, a gonoszon az ő gonoszsága.

Kevesen ismerik a próféta XVIII-ik fejezetének nagy jelentőségét. Jogbölcészeti értekezés is ez, *Julius Caesart megelőzően 500 évvel*, abban a korban, mikor Rómában volt ugyan néhány törvény, *de nem volt római jogtudomány* és még kevésbé büntetőjog.

Ezékiel szakít a multtal és új tant hirdet, nincs többé harmad-negyedizigleni büntetés, hangosan hirdeti az egyén teljes felelősségét, a bűnös az bűnhődjék, *de senki más*. Nem szabad az egyén bűnéért a családot büntetni, a várost elpusztítani, a törzset, a népet kiirtani. A próféta lerögzíti a zsidó vallás nagy tételét, hogy nincs „megváltás“, mindenki saját maga felelős tetteiért, azokat csodarabbi le nem imádkozhatja, senki és semmi meg nem válthatja. *Ezékiel* tovább megy, azt is hirdeti, hogy viszont mindenki csak a saját maga bűnéért felel, de semmi körülmények között sem tehető felelőssé más bűnéért. Még akkor sem, ha az a más az apa, vagy a fiu. A fiu nem felel az apa, az apa nem felel a fiu vétkéért. Profécia volt ez 2500 év előtt, új megnyilatkozás, oly időben, mikor a rómaiak csak a XII táblás törvényeket ismerték.

Sándor Pált ismert nyilatkozata kapcsán a bel- és külföldi sajtóban erősen támadták és sűrűn lehetett olvasni, mit akar az az ember, akinek *a gyermekei kitértek*. Mint kulturember hangosan tiltakozom az efajta támadási rendszer ellen. Ha *Sándor Pálnak* hat rabbi fia volna, akkor is megmondom a nézetemet vele szemben, de azt nem fogom felhánytorgatni neki, hogy a gyermekei kitértek. Mert így tanítja *Ezekiel* próféta.

Feltételezem, hogy *Sándor Pál* lelkének ez titkos, mélységes fájdalma, olyan seb, melyből folyton patakzik a vér és a cikkírók elfelejtik, hogy a legnagyobb vétek, valakit nyilvánosan megszégyeníteni. Cikkíró urak arról megfélekedeznek, hogy mindenkit érhet baleset és hogy *post mortem* is valamelyik késői utód éket verhet a dicséreteket tartalmazó tükörbe. — Nem, ezt nem lett volna szabad felhánytorgatni.

Tudott eset a „*Rabenu Gerschom*“ esete, akinél nagyobb tekintély 2000 év óta nem volt. Merész újításokat tartalmazó döntéseit az egész világ zsidósága elfogadta és ezek máig kötelező erővel bírnak. A fia kitért és ez nem ejtett csorbát a tekintélyén és senkinek sem volt bátorsága azt neki szemére hányni.

Cremieu fiai kitértek s ennek dacára örökös kegyeletben tartjuk emlékét és tevékenységét a damaszkusi vérvád idején.

Itt van a *Jechiel Pisa* esete. A középkor olasz Rothschildja volt,

mecénás a szó legnemesebb értelmében. Kastélyában tömegesen tartózkodtak tudósok, akik minden anyagi gondtól menten kizárólag a tudománynak szentelhették idejüket. Gyermeküket gondos zsidó nevelésben részesítette, sőt egyik lánya maga is járatos volt a héber nyelvben. Erről dokumentum is maradt. A Vatikánban őriznek egy kódexet, melynek előlapján *Jechiel Pisa* leánya a következőket írja ékes héber nyelven: ezen könyvet édes apámtól kaptam ajándékba stb. stb. És ugyanez a kisasszony később beleszeretett egy olasz grófba, kitért és férjhez ment. „*Rabenu Gerschom*” és „*Jechiel Pisa*” minden kétségen felül megfelelő zsidó szellemben nevelték gyermekeiket és mégis megtörtént a baleset, melyért nem szabad és nem lehet a szülőket okolni. *Omnia vincit amor*. Az élet erősebb minden dogmánál és amint látjuk egyes szomorú esetekben semmiféle nevelés nem használ.

Mindannyian bűnös halandók vagyunk, mondjunk zsolozsmákat, ha bennünket ilyen baleset elkerült, de ne hánytorgassuk fel hittestvérünk fájdalmát, ne tépjük fel az amúgy sem hegedő sebet, jusson eszünkbe „*Hamalbim esz pné chawera berabim . . .*”

*
* *

A „Szombat” olvasói emlékezni fognak, hogy induláskor milyen élesen támadtam *Sándor Pál* akkori szereplését, de csak az objektivitás keretén belül. Az efajta támadásokat leghatározottabban el kell itélni.

Erdős Dezső a zsidókórház új gazdája

A zsidókórház hatalmas építkezései, nagyarányú berendezései európai nivóra emelték hírét és szervezetét.

A hitközség kebelében megalakított számszék tagjai *Stern Samu* udv. tan. elnöklete alatt *Soltész József* Moktár ig. és *dr. Berger Gyula* P. K. ig. tagokkal a hitközség ügykezelését teljesen átreformálták, új alapokra fektették. A számszék áldásos működése főként a kórházi ügykezelésnél nyilvánult meg, ahol céltudatos, komoly munkával elérték azt, hogy

a kórház gazdasági kezelése ellen felmerült jogos panaszok teljesen megszűntek.

Ugyszólván betetőzése a számszék munkájának, hogy a zsidókórház gazdai teendőinek ellátására *Erdős Dezső* kormányfőtanácsost kérték fel, aki ismert társadalmi, közéleti és gazdasági tudásával és tevékenységével, eme tisztség betöltésére ugyszólván predesztinálva van.

A gazda joga, de egyben kötelessége is a kórház minden ügyébe közvetlenül befolyni, azt helyes mederbe irányítani és ezt *Erdős Dezső*, mai vállalatának természeté folytán is, bizonyára elsőrangban fogja ellátni. B.

Részlet Dr. Gál Jenőhöz intézett levélből

Igen tisztelt Szerkesztő Ur!

A „Szombat“ egy régebbi számában azt hirdette, hogy minden komoly véleménynek helyt ad még akkor is, ha ez a „Szombat“ véleményével nem egyezik. Erre hivatkozva kérem, sziveskedjék a Dr. Gál Jenőhöz intézett levélből a következő részletet a legközelebbi számban közreadni:

„A közigazgatási bizottság tagjairól szólva, rámutat Képviselő ur, hogy — „Érzékük sem lehet a zsidó vallásos élet ápolására szánt intézmények és organikus kiépítésük rendje-módja tekintetében“,

Ez a felfogás helyes is lehet. Mert hiszen azt kellett látnunk, hogy művelt zsidó emberek, kongresszusi hitközségi vezérek sem ismerik kezdetét, sem multját, sem szervezetét, sem jelenét és így legkevésbé tudhatják célját a harmadik — a statusquo felekezeti autonomiának. De ha a kormány a pesti statusquo hitközség megalakulásának véleményezését a fővárosi Közigazgatási Bizottsághoz utalta, remélhető, hogy ennek kiváló bölcsességű tagjai a szükséges előismeretek megszerzése után igyekezzenek világosságot deríteni a kérdésre, a kérdések egész anyagára nézve elfogulatlan tárgyilagossággal, egyházi-szentséghez méltó komolysággal, a jog és igazság szent és sérthetetlen törvényeinek alkalmazásával fogják a Közigazgatási Bizottság határozatát meghozni.

Nem szabad azonban ennek prejudikálni. *Még kevésbé szabad magát egy közigazgatási bizottsági tagnak a nyilvánosság előtt exponálni és a törvényes adatok mellőzésével, vagy lebecsülésével azoknak táborába állni, akik ezt el akarják gáncsolni. Nem a hitközségi vezérembernek adta ki a kérdést véleményezés végett a Vallás- és Közoktatásügyi Miniszter ur, hanem a*

Közigazgatási Bizottságnak. Ezen bizottság tagjai független bírák ebben a kérdésben, tehát nem vitázhatnak, nem szegődhetnek az érdekeltek soraiba, nehogy elfogultságuk megállapítást nyerjen.

Ezt az inkompatibilitást nemcsak mi, de velünk együtt nagyon sokan érzik és ezért vagyunk bátrak erre a legnyomatékosabban felhívni mélyen tisztelt bizottsági Tag ur figyelmét“.

Fogadja előre is Szerkesztő Uram hálás köszöneletemet és maradok
kiváló tisztelettel

Dr. Nyitrai Arthur

*mint a megalakult pesti statusquo izr. hitközség
korelnöke*

Olvasom, . . . ; — nem olvasom . . .

OLVASOM

. . . , Szöllösi Zsigmond cikkét Palesztináról az „*Ujság*”-ban. Komoly, okos, objektív cikk, melynek minden sora igaz. Érdeemes azt elolvasni a cionistáknak, de még inkább azoknak, akik a cionizmust támadják. Szöllösi nem tartja szükségesnek aláhuzni, hogy a haza szeretete első kötelessége minden magyar embernek. A magyar író nem kerekezi körül a saját, természetes magyarságát, cionista-ellenes elvek hangoztatásával. Nem úgy, mint sok üzletember: nem siránkozik a palesztinai áldozatok felett, mely mögül kiskandikál a káröröm. Szöllösi megállapítja: A hazának vér az ára. Más valutát a történelem soha el nem fogadott . . .

OLVASOM

. . . , az „Egyenlőség”-ben, hogy a csodarabbi Budapestre érkezett és hogy Langer Mózes csoda ur szívesen áll a hivek rendelkezésére. És lakik Ő: itt meg itt. A világ teremtésétől számított 5689. évben, a másik számítás szerint 1929-ben. — A világháború óta elmúlt több mint tíz év. Nem is érezzük már semminek hiányát, csak éppen a „*knechenyei*” hiányzott még.

Hála a jó Istennek. Most már ő is megérkezett. Bizonyos, hogy ezután kevesebb lesz az öngyilkosság és nem lesz egyke Budapesten, mert itt van a „csodatevő knechenyei”, vagy nem? Akkor tévedtem!

NEM OLVASOM

. . . , csak jelentik, hogy „*Jachmedoresz*” ur nem tartja érdemesnek a Szombatot olvasni, mert az egy második „*Az Ojság*”. Ha valakinek ez ellen panasza lehet, úgy nem én vagyok az, hanem Nagy Imre, „*Az Ojság*” szerkesztője. Szerencsére „*Jachmedoresz*” ur tekintélye nem áll semmiféle arányban magas állásával.

Én csak azt kívánom „*Jachmedoresz*” urnak, legyen neki is annyi esze és szelleme, mint „*Az Ojság*” szerkesztőjének, akkor sok minden rendben volna, ami így, sajnos, nincsen rendben.

OLVASOM

. . . , Dr. Kecskeméti Árninak a „Szombat”-hoz beküldött füzetét. A „*Csanádmegyei Zsidók Története*” című füzet megállapítja, hogy a makói zsinagógában hangzott el az első magyar prédikáció: Schweizer Fábián mondotta 1814. aug. 2-án. Schweizer a

hitközség jegyzője, már a század elején hitközségi ügyekben kizárólag a magyar nyelvet használta és ehhez a Bach-korszak tilalma ellenére is szigorúan ragaszkodott. Roppant érdekes, hogy a makói hitközség 1846. augusztus 29-én *táncvigalmat* rendezett a nemes megye kórháza javára.

NEM OLVASOM

. . . , de így van, hogy a status-quo ügyvel kapcsolatosan a pesti argó egy új szót kreált. Status-quo helyett státesqué! (sic)

OLVASOM

. . . , a reformátusok gyűléséről a jelentést. A református egyház Achilles-sarka a presbiter kérdés. A presbiterek nevelését *már az iskolában kell megkezdeni*. Minden egyes presbiter katonatisztje az Egyháznak és ne felejtsük, hogy egyetlen tiszt is szégyent hozhat az egész hadseregre. Tanuljunk hittestvéreim, tanuljunk. Már az iskolában kell megkezdeni az elülfárék, a rasekolok tanítását. Bir ez olyan fontos-

sággal, mint a rabbik nevelése. Ettől függ a zsidó jövő.

OLVASOM

. . . az orthodox iroda felhívását a rabbikhoz a palesztinai események ügyében. Héber nyelven el van mondva, hogy azért nem rendelnek el böjtöt, mert az ügysem használna az ügynek, tehát inkább pénzt gyűjtsenek. Ha becsületes neologok, vagy radikális cionisták értékelnék valutáris alapon a szomoru eseményeket, akkor ezt értenők, de hogy az orthodoxok így irnak a böjtről, az meglepő. Hát a hivatalos magyar orthodoxia sem hiszi már, hogy az áhítatos böjt csodákat is tud végezni.

NEM OLVASOM

. . . a „Szombat” válaszát Pinter-Pinkovsky-Schächter vénleányos morcosságaira. A Szombat megnézi kivel áll polémiába. Pinterrel — nem.

T. C. A közelgő nagyünnepek alkalmából felhivom b. figyelmét dús választéku raktáramra, a zsidó vallásszertartás keretébe tartozó összes cikkekből a legfinomabb minőségű selyem és gyapju taleszek מלתים, mezuzák, tfilin, machsorok, Mirjam női imakönyvek egyszerű és diszkötésekben stb. a legolcsóbb áron. Templomi aranyhimzések tervezése és készítése művészi kivitelben. — **Steiner Ármin**
 Arajánlatok kivánatva díjtalanul. **מוכר ספרים**
 Tisztelettel Budapest, VII. Király u. 8.

A SZOMBAT HIREI

Herczeg Ferenc

főmunkatársi címmel szeptember 15-én átveszi a Budapesti Hirlap szellemi irányítását. „Wezurach haschemesch übu haschemesch, — És leszáll a nap és felkél a nap“. A Biblia e mondatának tradicionális magyarázata a következő: *Ha egy vezérelme betér őseihez és elnémul, mindig támad helyébe egy új csillag, mely világít és fényt áraszt az emberiség nélkülözhetetlen üdvére. — Most, mikor Rákosi Jenő betért őseihez, elnémult és megszűnt ragyogni a magyar publicisztika egén, Herczeg Ferenc érkezettnek látta az időt részt kérni a munkából és egy élet hatalmas munkájával szerzett világhírt és dicsőséget, a magyar hirlapírásnak rendelkezésére bocsátani.*

A »Zsidó Szemle« eddig nem igen foglalkozott behatóan felekezeti kérdésekkel. Mindegy volt neki neolog, orthodox, status-quo, a fő szempont volt és maradt a *Schekel*. Ilyen alapon aztán tényleg nem lehet megérteni, ha valaki közérdekből ír cikket és abbahagyja a cikkezést, ha Stern Samu udv. tan. a szentszék elnöke kijelenti, hogy a további cikkezés fölösleges.

A gyengébbek kedvéért ismétlem: Mi sokan vagyunk, akik hajlandók vagyunk min-

den tisztulási folyamatot a hitközségnél támogatni *közkatonaként* és nem kérünk ennek ellenében semmit: se Schekelt, se előjárói állást. Ezt csak szándékosan lehetett félremagyarázni.

Fenntartom és ismétlem ha megb. dr. Adler Illés ma még életben volna, akkor a status-quo mozgalom nem indul meg.

Az anticionizmus alatt én mást értek mint amit nekem a cikkíró imputál. A liturgiánkban sűrűn előfordul Cion és Jerüscholajim is, ha tehát dr. Fischer Gyula főrabbi és más kiválóságok e kérdést a szószékről tárgyalják, ez esetben nincs és nem lehet kifogásom.

Más azonban *Fischer Benjamin* rabbi esete, aki kénytelen volt reverzálist adni, hogy más értelemben vett cionista propagandától tartózkodni fog. Hogy miért kértek F. B.-tól reverzálist és miért adott ő ilyen írást, ennek felderítését cikkíróra bízom. Azt hiszem sikerülni fog. A cikk egyéb kitételeiért a királyi bíróságoknál keresek megtorlást.

Az Országos Egyetértés is megtámadozott engem. A sajtóper ellene is folyamatba tettem.

Dr. Sebeők Dezső.

Eljegyzés. Dr. *Bernstein Béla* nyiregyházai főrabbi leányát, *Erzsikét* eljegyezte dr. *Blumenfeld Lajos* miskolci fogorvos.

Dr. Friedmann Hillel főrabbit aug. 20-án iktatták be a dombovári rabbiszékbe. Az iktatás ünnepélyes aktusát dr. *Herzog Manó* kaposvári főrabbi végezte, *Lebovits József* és dr. *Rubinstein Mátyás* segédlete mellett. Az ünnepségen részt vettek a hatóságok vezetői és a többi felekezetek képviselői is. A szép ünnepet esti bankett fejezte be, ahol a felekezeti és a társadalmi béke jegyében ünnepelték az új lelkészt.

Dr. Kecskeméti Lipót nagyváradi főrabbi cikket írt a „Szombat“-nak, melyet a jövő számban fogunk közölni. *Kecskeméti Lipót* neve mellé epitheton ornanst illeszteni vakmerőség volna, de annyit szabad mondani, hogy a „Szombat“ szerkesztősége és olvasói ünnepszámként üdvözlük azt a füzetet, mely *Kecskeméti Lipót* eredeti cikkét közölni fogja.

Hitközségi választás Ujpesten. Az ujpesti hitközség, amelynek vezetősége lemondott, elnöke pedig tragikus módon elhunyt, e hó 4-én választotta meg az új vezetőséget. Az elnöki széket egyelőre kegyeletből nem töltik be, *alelnökké*, aki az egész ügyvezetést ellátja, a képviselőtestület *Dr. Fornheim Ernő* ügyvédet választotta meg. Az előjáróság tagjaivá megválasztottak: kultusz-előjárónak: *Arányi Adolf*, hitoktatási előjárónak: *Dr. Fischer Izidor* (uj), pénzügyi előjárónak: *Lukács Soma* (uj), jótékonyági előjárónak: *Szemere Ernő* (uj), gazdasági előjárónak: *Földes Ármin*,

Jogügyi előjárónak: *Dr. Antal Endre*, pénztárosnak: *Zinner Manó*, ellenőrnek: *Wagner Samu* (uj), ülnököknek: 1. *Blockner Gyula* (uj), 2. *Dr. Beck Sándor* (uj), 3. *Ritter Soma* (uj), 4. *Mezei Elek*, 5. *Eichel Dezső* (uj), 6. *Diamant Ignác*. — Templomatyáknak: 1. *Czeisler Jakab*, 2. *Löcsei Géza*, 3. *Rosenthal Gyula*, 4. *Vigodni Adolf* (uj).

Napról-napra szaporodik az Olcsó Maradék vásár és Textilraktár (Király u. 32, csak az udvarban) tisztelt vevőinek tábora. Azon kitűnő üzleti titkunk folytán, hogy csak óriási tételekben, igen olcsón vásárolunk, csekély haszonnal juttathatjuk áruinkat hűségesebb vevőinknek. A cég jelenleg is 3 méter kitűnő minőségű férfiöltöny szövetet hozzávalóval együtt 29 P 88 fillérért, vagy egy méter egész finom bársony flanelt 1 Pengő 68 fillérért árusít.

Hajdu Miklós: Zsellérek vagyunk. A Mult és Jövő kiadása. Budapest 1929. 8° 186 oldal.

Zsidó tárgyú könyv, melyet hitközségi előjáró írt. Sajátosan örvedetes jelenség s érette Hajdu Miklósnak megkülönböztetett üdvözlét jár. — A könyv tartalma kettő: első felében novellák, műfajilag kilehitoriák, a másodikban pedig tanulmányok, aktuáliák, mert a Mendelssohn-gondolatokvilágutjárólszólnak.

Graetz óta nagy előszeretettel használják a kifejezést: szeretet vezette a tollat. Hajdu Miklósról is elmondható ez. Mindvégig mélységes szeretet fűzi egymásba a gondolatokat, az emlékeztetéseket, a dombovári községről szóló histo-

riákat, melyekben a zsidóság eszmei gazdagsága mellett romantikus köntösben is jelentkezik. — A második rész a mélyen gondolkodó ember tanulmánya s a szókimondó ember írása. Meglátja a német felvilágosodás végső ellenzésben vehető hibáit, de vívmányait is. Oly ember vetette papírra e sorokat, aki a szabadelvű gondolatban pozitív értéket s nem csupán multot romboló erőket talál.

Szerezzen szerzőnk sok-sok örömet nekünk, hűséges olvasóinak.

F. D.

Tiltakozó gyűlés Budapesten a palesztinai események miatt.

A Magyar Zsidók Pro Palesztina Szövetsége és a Magyar Cionista Szövetség kedden este a régi képviselőház nagytermében együttesen tartott tiltakozó és gyászülést a palesztinai események miatt. Székely Ferenc udvari tanácsos megnyitója után Beregi Ármin mérnök, a Palesztina-hivatal vezetője felolvasta a vidéki hitközségek táviratát, amelyek magukévá teszik a benyújtott határozati javaslatot. Ezután Fischer Gyula dr. főrabbi, a Jewish Agency nagytanácsának magyar delegátusa mondott gyászbeszédet a Palesztinában meggyilkolt védtelen zsidók haláláért. A Pro Palesztina Szövetség nevében Friedmann Ignác dr. kormányfőtanácsos beszélt. A nagygyűlés ezután elfogadta a határozati javaslatot, amely szerint a Magyar Zsidók Pro Palesztina Szövetsége és a Magyar Cionista Szövetség a nagygyűlésen mély fájdalomnak és megdöbbenésnek ad kifejezést a palesztinai gyászos események fölött. A gyűlés az emberi civilizáció nevében tiltakozó szavát emeli föl a kegyetlenségek miatt.

A mi üzleti **hitvallásunk** 34 év tizedek óta:

becstületes kiszolgálás hűséges

vevőket nevel!

Szabott reklámáraink:

3 drb. fehér, vagy színes zsebkendő, vagy 3 drb. kávészalvéta --- --- **88 fill.**

3 pár kitűnő minőségű férfizokni, vagy 3 drb. munkászsebkendő --- --- **P. 1.19**

3 mtr. 80 cm. széles sima krém függönykelme, vagy 3 pár női harisnya, divatszínekben --- --- **P. 1.49**

3 mtr. ingzefir, vagy ágynemű kanavász, vagy kitűnő pamutvászon, vagy jóminőségű kékfestő, vagy színes fehérnemű anyag, vagy gyönyörű mintás teniszflanel **P. 2.96**

3 mtr. gyönyörű mintás, vagy sima mosóselyem **P. 5.96**

3 drb. jó minőségű 2 mtr. hosszú fehérített kész lepedő, vagy 3 drb. duplagalléros divatos férfiling --- --- **P. 11.96**

3 mtr. 140 cm. széles kitűnő minőségű divatos férfioltonyszövet sötétkék és fekete színben is hozzávalóval együtt --- --- **P. 29.88**

Kapható:

Csak az udvarban

Cím:

Olcs: Maradékvásár és Textilraktár

32 Király ucca 32

Postai rendeléseket 34 év óta lelkiismeretesen teljesítünk.

A „SZOMBAT” közigazdasága

A hitelkrízis.

Folyton panaszkodunk, hogy pang a gazdasági élet, szünetel minden üzleti vállalkozás, pusztul a kereskedelem, mert hitelkrízis van.

Mindenfelől hallatszik a felkiáltás: jöjjön az állam a magán-gazdaság segítségére. Kétségtelen, hogy az államnak is kötelessége a segítség: *liberálisabb adórendszer, a bürokratizmus csökkentése, a vállalkozásokat gátló egyes rendelkezések megszüntetése, a P. K.-nak helyes irányba való terelése, de minden állami segítségen felül várjuk elsősorban nagybancjaink ilyenirányú tevékenységét.*

Bankjaink a legutolsó krízisek óta még tartózkodóbb politikát folytatnak. Új hitelek megfelelő előfeltételek mellett sem folyósítanak, régiakat lejáratkor nem prolongálnak. A kereskedővilág legprimább váltoinak elhelyezése is óriási nehézségekkel jár és a jelzálogkölcson folyósítása ugyyszólván teljesen szünetel. Igaz, hogy záloglevelek külföldi plaszirozása ezidőszerint lehetetlen, valószínű azonban, hogy a hágai konferencia sikeres befejezése lényegesen enyhíti majd a nyugati államok tartózkodó üzleti politikáját és akkor a záloglevelek külföldi elhelyezése ismét megkezdődik.

Ámbár méltányoljuk, hogy a bankok a rájuk bizott tőkék kihelyezését kellő óvatossággal igyekeznek végezni

nem szabad tulzásba esniök,

hiszen éppen ezzel fokozzák a gazdasági válságot és *megölik még létező csekély hiteléletünket.*

Nem hisszük, hogy bankjaink a hitelkeretek megszorítása által felszabadult tőkékkel külföld felé gravitálnak, hogy figyelik a new-yorki pénzpiacon lejátszódó eseményeket, a pénzkihelyezés pillanatnyi előnyei-
nek kihasználása végett.

Inkább azt hisszük, hogy bankvezéreinkből hiányzik a rendkívül komoly helyzetek kellő átérzése és tőkék fellegváraiba visszavonulva várják a vihar elvonulását, a megtisztult üzleti idők ismét visszatérő világát, melyhez azonban a legcsekélyebb mértékben sem járulnak hozzá!

Kevésbé önző üzleti politikát, több megértést és szeretetet bankjaink részéről és akkor, ha teljesen nem is szünik meg, de lényegesen enyhülni fog a hitelkrízis és annak következményei.

Dr. Bud János kereskedelem-ügyi miniszterre való kinevezése megjelent. Visszatért tehát *Bud János* oda, ahonnan magasra ivelő pályájára elindult. Hisszük, hogy a mostohán kezelt kereskedelem sorának intézése végre megfelelő kezekbe került és egy szebb korszaknak nézünk elébe.

A Községi Takarékpénztár miatt már megint nagy az ijedség bankjaink világában, mert úgy hírlik, biztosítási ügyletekkel akar foglalkozni. *Késő bánat!* Ha annak idején a Községi Takarékpénztár talentumos vezérigazgatóját *dr. Reményi Schneller Lajost* a Leszámitoló Banktól — puszta féltékenykedésből — nem üldözik el, továbbá ha a Fővárosi Takarékpénztár ügyeinek rendezésénél a bankok elfogadták volna *br Beck Marcell* javaslatát a Takarékpénztár megszüntetésére vonatkozólag, akkor most nem kellene ijedt figyelemmel kísérniök a tehetséges *Schneller Lajos* minden egyes megmozdulását.

Gazdasági Tanács cím alatt a kormány állítólag újabb hivatalt óhajt felállítani, mely a gazdasági problémák megoldásával lesz hivatva foglalkozni. Ámbár nem vagyunk barátjai a hivatalok szaporításának, mert azzal a bajok orvosolva nincsenek csak a költségeket növelik, most mégis örömmel üdvözljük a kormány tervét. mert az új hivatal élére *dr. Friedmann Ernő* személye jött számításba, akit európai látóköre, tehetséggel párosult tudományos képzettsége, magasan kartársai fölé emelik. *The right man on the right place.* Biztosra vesszük, hogy *Friedmann dr.* ha új hivatalát vállalja, a köznek nagy szolgálatot fog tenni.

Horváth Lipót a tőzsdetanácsban hetekkel ezelőtt indítványt tett ama részvények tőzsdei jegyzéseinek megszüntetésére, melyekben hónapok óta nincs forgalom. A tőzsdetanács a döntést elutasította. Mi a magunk részéről szeretnők fenti indítványt kiegészíteni, hogy a tőzsdetanács megszüntető határozatában közzölje is, hogy a szóbanforgó részvény jegyzése melyik évben és kinek kérelmére rendeltetett el. Az az érzésünk, hogy nagyon érdekes adatok birtokába kerülünk és sok dolgot egészen más megvilágításban ítélnénk meg.

Gondoskodás történt a Frankfurti Biztosító magyar ügyfelei érdekeinek megvédéséről. Mint értesülünk, a Frankfurti Általános Biztosító Rt. magyarországi igazgatósága nem szünteti be működését. A biztosítási ügyletek adminisztrációjára a Magyar-Francia Biztosító Részvénytársaságot kérte fel és ezt a felügyelő hatóságnak is bejelentette. Ezen tárgyalások folyamán újból megállapítást nyert, hogy a Frankfurti magyarországi vagyonállaga és az Allianz stuttgarti biztosító társaságnak a felügyelő hatóságnál elfekvő szavatossági nyilatkozata minden tekintetben megvédi a biztosítottak érdekeit. A Frankfurti, úgy mint eddig, továbbra is minden biztosítási szerződésen alapuló kötelezettségének eleget fog tenni, amint hogy természetesen ragaszkodik az ezen szerződéseken alapuló, az 1927: X. t.-c. rendelkezéseiben védett jogaihoz is. A biztosítottaknak tehát óvakodniok kell attól, hogy a Frankfurtihoz való szerződéses viszonyukat önhatalmúan felbontsák, mert a már hivatkozott törvény alapján a Frankfurti díjköveteléseit per útján is érvényesítheti.

A „SZOMBAT” üzenetei.

Rabbijelölt Tiszáninnen. Ugy látszik Önt is izgatja a lovagló rabbinék ügye és nincs megelégedve Dr. Borsódi irásával, mert ön szerint más a kéjlovaglás és más a kényszerlovaglás és Cipórának nem volt alkalmas gyalogszerrel megtenni a hosszú utat *Midjából Mizrájimba*. De a végén ön is humorizál: „*Nem akarom zavarni a lovagló rabbinék mulatságát.*”

Ez már nem helyes! Egy leendő orthodox rabbi ilyen esetben háborodjék fel és használjon más hangnemet, ne a szatíra hangját. Mikor én még rabbinövendék voltam, ilyen esetben üvöltöttem volna, mint egy dervis és olyan lármát csaptam volna, hogy a sziu-indiánok csatakiáltása ehhez képest szimfónia. Perbe szállok a rabbival, a hitközséggel, felhívom az országos iroda figyelmét, bejelentem az esetet a rabbi egyesületnél, felemlítem az özönviz előtti időket, esetleg még azt is mondom: „Nyelje el őket a föld miként, *Koreachot.*” Ez a hang illenék egy leendő orthodox rabbihoz.

Más az én helyzetem, más az én mentalitásom, más az én olvasóköröm. Én, sajnos, nem tudok felháborodni, én csak kacagni tudok. ha a neolog hitélet terén egyes furcsaságokat tapasztalok. Legfeljebb egy szatirikus megjegyzés telik ki tőlem.

A rabbinövendékek azonban forgaszák sűrűbben a talmud foliánsait és ne érdeklődjenek a lovagló rabbinék iránt — még ha szépek is!

Főt. Fischer F. főrabbi ur, Sárospatak. Köszönöm a beküldött legújabb könyvét. Mély élvezettel olvasom írásait és nagyra becsülöm, ama igyekvését, hogy S:

R. Hirsch tanításait hirdesse és terjessze. A magyar orthodoxiának nagy hasznára válnék, ha sok olyan papja volna, mint főtisztelendő uram. Nagy kár, hogy ön csak Sárospatakról hirdetheti az Igét. Én csak akkor látnám az ön munkásságának igazi eredményét, ha az orthodoxia felállítana egy a *Hirsch* szellemében vezetett rabbiszemináriumot.

Főtiszt. Dr. L. Helyben. Fogadja hálás köszönetemet b. sorai-
ban megnyilvánuló jóakaratóért és megértésért. A levél érdemi részére alkalmissal vissza fogok térni.

Főtiszt. Dr. Sch. S. főrabbi ur, Debrecen. Szives örömmel küldtem be Önnek a Szombat II. évf. 6. számát. Ezek az én apró és nagy örömeim, mikor egy olyan kiváló rabbinus érdekesnek tartja bekérni az egyik hiányzó számot. Ilyenkor érzem, hogy hittestvéreim megértének engem, ha a mai viszonyokhoz mérten is írom cikkeimet. Az e fajta írások erősítenek meg engem, hogy a Szombat kiadásával járó nehézségeket továbbra is sikeresen leküzdjem.

Szerkesztésért és kiadásért
Dr. KENÉZ-KURLÁNDER EDE felel
Budapest, VIII., Rákóczi-út 59.

Neufeld nyomda (Pannonia)
Telefon: József 423—09.

Fehér fogak minden arcot vonzóvá és széppé tesznek, gyakran már a pompásan üditő *Chlorodont fogpaszta* egyszeri használata után. A fogak rövid használat után gyönyörű elefántcsontfényben ragyognak, különösen ha a tisztításhoz, külön erre a célra készített fogazatos sörtéjű *Chlorodont-fogkefét* használjuk. A fogak közé szorult rothadó ételmaradékok, melyek a kellemetlen szájszagot okozzák, ezzel a fogkefével alaposan eltávolíthatók. Kisérelje meg egy tubus krémmel, melynek ára 60 fill., egy nagy tubus 1 P. *Chlorodont-fogkefe* (puha vagy kemény sörtéjű), 1. 0 P. *Chlorodont-szájviz* üvegenként 2.60 P. Csak kék-zöld színű csomagolásban „*Chlorodont*“ felirattal valódi Mindenütt kapható. — Leo Werke A-G. Dresden, magyarországi vezérképviselő: Molnár Bertalan és társa Budapest.

Sirkő mélyen leszállított árban
LÖWYNÉL
BUDÁN

II., FŐ-UTCA 88. sz. (saját ház) Telefon: Aut. 515-81.

SEIDNER LIPÓT

Budapest, VII., Kertész-u. 43.

(Király-utca sa. 3K)

Telefon: J. 450-87.

Posztó-, divat-, szövet- és szabókellék áruháza nagyban és kicsinyben. Különl-gességek uri- és női szövetekben

Állandó maradékvásár!

Rendkívüli olcsó árak!

MEGJELENT

A

KALLÓS KOMPASZ

1929/30. évfolyamának első része, 750 oldal terjedelemben.

A legujabb bank, szövetkezeti stb. mérlegekkel, ujtásokkal, magánbankházak, külföldi bankok, stb. adataival.

Megrendelhető: a Pesti Tőzsde kiadóhivatalában, Budapest, IV. kerület, Városház-u. 6. — Ára: az ősszel megjelenő II. kötettel együtt 50 pengő.

TAUBER ÁRON

כשר kóser mészárszéke

VII., DOB-UTCA 10 SZÁM. (TELEFON: J. 422-83.)

A pesti izr. hitközség Rabbiságának felügyelete alatt.

Elsőrendű cukorgyári hizlalásból származó marha, borjú és birkahusok.

כשר Vágott baromfi árusítás!

Telefonrendelések házhoz szállítatnak.

**A pesti izr. hitközség rabbinátusának
felügyelete alatt álló**

כשר **KÓSER** כשר

Szalámi és Füstölthúsárnyagár r.t.

VII., Dob-u. 10. Telefon József 426-99

Lakodalmakra, avatásokra és ünnepélyekre különleges felvágottak. Vidékre naponta csoma szállítás. Helybeli rendeléseket házhoz szállítjuk

ALAPÍTOTT
1898. ÉVBEN.

BRIEF BERNÁT

Budapest, VI, Andrássy ut 58.

TELEFONSZÁM:
AUT. 210—48.

Ajánlja saját telepén hizlalt **élő fajbaromfiat**. Telefonrendelések házhoz szállítatnak.

Neufeld nyomda (PANNONIA) J. 423—09

Országos Rabbiképz - Zsidó Egyetem Könyvtára